

TRUYỀN THÔNG KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ TẠI QUẢNG BÌNH: ĐÓNG GÓP VÀ THÁCH THỨC

TẠI TRUNG NGHĨA

Trung tâm Ứng dụng và Thống kê KH&CN tỉnh Quảng Bình

Truyền thông khoa học và công nghệ (KH&CN) đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức và hiểu biết của cộng đồng về những tiến bộ và ứng dụng khoa học kỹ thuật. Trong bối cảnh thế giới đang bước vào kỷ nguyên công nghệ số, việc truyền tải thông tin KH&CN một cách hiệu quả không chỉ giúp nâng cao trình độ dân trí mà còn góp phần định hình tư duy sáng tạo và khuyến khích tinh thần đổi mới sáng tạo trong cộng đồng. Tại Quảng Bình, một tỉnh thuộc khu vực Bắc Trung Bộ, truyền thông KH&CN đang được chú trọng phát triển nhằm thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội, bảo vệ môi trường và nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân.

Quảng Bình, với vị trí địa lý đặc thù và những điều kiện tự nhiên phong phú, không chỉ nổi tiếng với những danh thắng như Vườn Quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng, hang Sơn Đoòng mà còn là một vùng đất có nhiều tiềm năng phát triển kinh tế - xã hội dựa trên nền tảng KH&CN. Sự phát triển của truyền thông KH&CN tại Quảng Bình là một trong những yếu tố then chốt giúp tỉnh khai thác tối đa những tiềm năng này. Thông qua việc phổ biến và ứng dụng các tiến bộ khoa học kỹ thuật, người dân địa phương có thể nâng cao năng suất lao động, cải thiện chất lượng sản phẩm nông nghiệp, công nghiệp, đồng thời bảo vệ

môi trường sống một cách bền vững.

Hơn nữa, việc truyền thông hiệu quả các thành tựu KH&CN còn tạo ra một môi trường học tập và làm việc tích cực, khuyến khích giới trẻ địa phương theo đuổi các ngành nghề liên quan đến khoa học, kỹ thuật, từ đó góp phần xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao cho tỉnh. Đồng thời, truyền thông KH&CN cũng giúp tăng cường mối liên kết giữa các nhà khoa học, nhà quản lý và cộng đồng, tạo ra một hệ sinh thái đổi mới sáng tạo mạnh mẽ và bền vững.

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, việc nâng cao hiệu quả truyền thông KH&CN tại Quảng Bình không chỉ có ý nghĩa trong phạm vi địa phương mà còn góp phần quan trọng vào sự phát triển chung của cả nước. Thực tế cho thấy, những khu vực có nền tảng KH&CN vững mạnh thường có tốc độ phát triển kinh tế nhanh và bền vững hơn, đồng thời khả năng ứng phó với các thách thức toàn cầu như biến đổi khí hậu, dịch bệnh cũng được cải thiện đáng kể.

Việc chú trọng phát triển truyền thông KH&CN tại Quảng Bình không chỉ là một nhiệm vụ cấp thiết mà còn là một chiến lược dài hạn để đảm bảo sự phát triển toàn diện và bền vững cho tỉnh, góp phần xây dựng một Quảng Bình hiện đại, năng động và sáng tạo trong tương lai.

Thực trạng truyền thông khoa học và công nghệ tại Quảng Bình

Hạ tầng và cơ sở vật chất: Quảng Bình đã đầu tư mạnh vào việc xây dựng hạ tầng công nghệ thông tin và truyền thông (ICT): Phổ cập Internet: Đến năm 2023, tỷ lệ hộ gia đình có kết nối Internet tại Quảng Bình đạt khoảng 85%, với các vùng nông thôn và miền núi còn gặp nhiều khó khăn hơn so với các khu vực thành thị. Trạm phát sóng viễn thông: Toàn tỉnh hiện có hơn 300 trạm BTS (Base Transceiver Station), đảm bảo vùng phủ sóng di động trên 90% diện tích tỉnh.

Các hoạt động truyền thông KH&CN: Đài Phát thanh và Truyền hình, Báo Quảng Bình, Bản tin Thông tin KH&CN, Trang thông tin điện tử Sở KH&CN nhằm tuyên truyền các chủ trương, chính sách về hoạt động KH&CN của Đảng và Nhà nước, các hoạt động KH&CN của tỉnh, phổ biến kiến thức khoa học và kỹ thuật, nhân rộng kết quả KH&CN phục vụ sản xuất và đời sống. Năm 2023, đã xuất bản 6 số Bản tin Thông tin KH&CN với 500 bản/số; 12 chuyên mục KH&CN trên Báo Quảng Bình; thực hiện 12 chuyên mục KH&CN trên Đài Phát thanh và Truyền hình Quảng Bình; Hoạt động truyền hình phục vụ diễn tập an toàn bức xạ hạt nhân, Hội thi Sáng tạo Kỹ thuật tỉnh Quảng Bình và nhiều tin hoạt động KH&CN có liên quan khác trên Đài Phát thanh và Truyền hình Quảng Bình.

Đối tượng tiếp cận trong truyền thông KH&CN tại Quảng Bình: Truyền thông KH&CN tại Quảng Bình hướng tới nhiều đối tượng khác nhau, bao gồm học sinh, sinh viên, nông dân và người lao động. Mỗi đối tượng có những hoạt động truyền thông và khuyến

khích sáng tạo riêng biệt nhằm nâng cao nhận thức và thúc đẩy ứng dụng KH&CN trong cuộc sống và công việc hàng ngày.

Học sinh và sinh viên: Hàng năm, Sở Giáo dục và Đào tạo Quảng Bình tổ chức cuộc thi khoa học kỹ thuật cấp tỉnh, thu hút khoảng 500 học sinh tham gia. Cuộc thi này không chỉ là sân chơi trí tuệ mà còn là nơi để các em học sinh thể hiện sự sáng tạo và hiểu biết về khoa học kỹ thuật. Qua đó, cuộc thi giúp khơi dậy niềm đam mê nghiên cứu khoa học và tạo cơ hội cho các em học hỏi, giao lưu và phát triển kỹ năng.

Nông dân và người lao động: Hội thi Sáng tạo Kỹ thuật tỉnh Quảng Bình được tổ chức định kỳ 2 năm/lần nhằm khuyến khích nông dân và người lao động trong tỉnh ứng dụng các giải pháp kỹ thuật vào sản xuất và đời sống. Hội thi Sáng tạo Kỹ thuật lần thứ X (2022-2023), Hội thi thu hút đông đảo mọi tầng lớp nhân dân lao động trong toàn tỉnh tham gia, tạo ra sân chơi sáng tạo và khuyến khích sự đổi mới trong công việc hàng ngày.

Khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo: Trong năm 2024, Sở Khoa học và Công nghệ đã tham mưu tổ chức thành công Cuộc thi Khởi nghiệp Đổi mới sáng tạo tỉnh Quảng Bình lần thứ III. Cuộc thi nhận được sự ủng hộ nhiệt tình của các tổ chức và cá nhân trên địa bàn tỉnh, với 40 dự án/ý tưởng tham gia. Kết quả cuộc thi đã có 12 dự án/ý tưởng được đánh giá đạt giải, bao gồm 1 giải nhất, 2 giải nhì, 3 giải ba và 6 giải khuyến khích. Cuộc thi này đã lan tỏa tinh thần khởi nghiệp, dám nghĩ dám làm đến đông đảo các tầng lớp nhân dân, thúc đẩy sự phát triển và ứng dụng các ý tưởng sáng tạo vào thực tiễn.

Những hoạt động truyền thông KH&CN

tại Quảng Bình đã tiếp cận và tạo điều kiện cho nhiều đối tượng khác nhau tham gia và phát triển. Từ học sinh, sinh viên đến nông dân, người lao động và các cá nhân, tổ chức khởi nghiệp, tất cả đều có cơ hội để thể hiện sự sáng tạo và ứng dụng KH&CN vào cuộc sống. Các cuộc thi và hội thi không chỉ là sân chơi trí tuệ mà còn là động lực thúc đẩy sự phát triển bền vững, góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân trong tỉnh.

Những khó khăn và thách thức

Thiếu nguồn nhân lực chuyên nghiệp: Trong lĩnh vực truyền thông KH&CN tại Quảng Bình, nguồn nhân lực chuyên nghiệp vẫn còn thiếu hụt. Chỉ có khoảng 20% nhân viên tại các cơ quan báo chí, truyền hình có trình độ chuyên môn về KH&CN. Điều này gây khó khăn trong việc truyền tải thông tin khoa học một cách hiệu quả và chính xác đến với công chúng, đặc biệt là khi cần giải thích những khái niệm phức tạp hoặc những tiến bộ công nghệ mới.

Thiếu kinh phí và nguồn lực: Kinh phí dành cho hoạt động truyền thông KH&CN tại Quảng Bình hiện nay còn hạn chế, chỉ chiếm khoảng 2% tổng ngân sách tỉnh dành cho lĩnh vực KH&CN. Việc thiếu hụt nguồn lực này ảnh hưởng đến khả năng phát triển các chiến lược truyền thông, từ việc sản xuất nội dung đến phân phối và tiếp cận đối tượng.

Đối tượng tiếp cận còn hạn chế: Mặc dù đã có nhiều nỗ lực trong việc tiếp cận người dân nhưng vẫn tồn tại những hạn chế đối với đối tượng sống tại các khu vực vùng sâu, vùng xa do thiếu hạ tầng công nghệ thông tin. Tỷ lệ hộ gia đình có kết nối Internet tại những khu vực này chỉ đạt khoảng 40%, làm giảm khả năng

tiếp cận thông tin KH&CN của cộng đồng địa phương.

Giải pháp và hướng phát triển truyền thông khoa học và công nghệ tại Quảng Bình

Để nâng cao hiệu quả truyền thông KH&CN tại Quảng Bình, việc xác định và triển khai các giải pháp cụ thể, kết hợp với các hướng phát triển lâu dài là điều vô cùng cần thiết. Dưới đây là một số giải pháp và hướng phát triển kèm theo các dẫn liệu cụ thể.

Đào tạo và nâng cao năng lực nhân lực: Tổ chức các khóa đào tạo chuyên sâu; Các khóa đào tạo chuyên sâu về truyền thông KH&CN nên được tổ chức thường xuyên cho đội ngũ cán bộ truyền thông, phóng viên, biên tập viên. Điều này giúp nâng cao kiến thức chuyên môn, kỹ năng nghiệp vụ và khả năng truyền đạt thông tin một cách hiệu quả.

Hội thảo trao đổi kinh nghiệm: Hội thảo trao đổi kinh nghiệm với sự tham gia của các chuyên gia trong và ngoài tỉnh là cơ hội để đội ngũ nhân lực tiếp thu những kinh nghiệm thực tiễn, học hỏi các mô hình truyền thông tiên tiến.

Tăng cường đầu tư hạ tầng và kinh phí: Nâng cao ngân sách dành cho truyền thông KH&CN. Đề xuất tăng ngân sách dành cho truyền thông KH&CN lên ít nhất 5% tổng ngân sách khoa học và công nghệ của tỉnh. Việc này sẽ giúp đảm bảo nguồn lực tài chính ổn định để triển khai các chương trình truyền thông chất lượng.

Mở rộng hạ tầng công nghệ thông tin: Tiếp tục mở rộng mạng lưới Internet và hạ tầng viễn thông đến các vùng sâu, vùng xa, với mục tiêu đạt 100% hộ gia đình có kết nối Internet vào năm 2025. Điều này đảm bảo mọi người dân đều có cơ hội tiếp cận thông tin KH&CN.

Nâng cao nhận thức cộng đồng: Chiến dịch truyền thông quy mô lớn. Thực hiện các chiến dịch truyền thông quy mô lớn về tầm quan trọng của KH&CN thông qua các kênh truyền thông đại chúng và mạng xã hội. Những chiến dịch này nên được thiết kế hấp dẫn, dễ hiểu và phù hợp với nhiều đối tượng khác nhau.

Tích hợp nội dung KH&CN vào chương trình giáo dục: Tích hợp nội dung khoa học và công nghệ vào chương trình giáo dục phổ thông, tổ chức các hoạt động ngoại khóa và cuộc thi khoa học kỹ thuật. Điều này không chỉ giúp học sinh tiếp cận sớm với KH&CN mà còn khuyến khích tinh thần sáng tạo và khám phá.

Khuyến khích sự tham gia của cộng đồng và doanh nghiệp: Phát động các cuộc thi và sáng kiến cộng đồng. Tổ chức các cuộc thi và

sáng kiến cộng đồng liên quan đến KH&CN nhằm khuyến khích sự tham gia của người dân. Các cuộc thi này không chỉ tạo ra sân chơi bổ ích mà còn phát hiện và nuôi dưỡng những ý tưởng sáng tạo có thể áp dụng trong thực tiễn.

Khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư vào các hoạt động truyền thông KH&CN, thông qua các chương trình tài trợ, hợp tác công tư và các ưu đãi về thuế.

Việc nâng cao hiệu quả truyền thông KH&CN tại Quảng Bình đòi hỏi sự nỗ lực và phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan chức năng, cộng đồng và doanh nghiệp. Với các giải pháp và hướng phát triển cụ thể, tỉnh Quảng Bình có thể khai thác tối đa tiềm năng của mình, góp phần thúc đẩy sự phát triển bền vững và nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân ■

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Khoa học và Công nghệ (MOST)
 - Website: [most.gov.vn](https://www.most.gov.vn).
 - Các báo cáo và nghiên cứu về vai trò của khoa học và công nghệ trong phát triển kinh tế - xã hội.
2. Bộ Thông tin và Truyền thông (MIC)
 - Website: [mic.gov.vn](https://www.mic.gov.vn).
 - Báo cáo về phát triển hạ tầng công nghệ thông tin và viễn thông.
3. Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam (VAST)
 - Website: [vast.ac.vn](https://www.vast.ac.vn).
 - Các hội thảo, nghiên cứu và báo cáo về truyền thông khoa học và công nghệ.
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (MOET)
 - Website: [moet.gov.vn](https://www.moet.gov.vn).
 - Các báo cáo về tích hợp nội dung khoa học và công nghệ vào chương trình giáo dục.
5. Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI)
 - Website: [vcci.com.vn](https://www.vcci.com.vn).
 - Các nghiên cứu về vai trò của doanh nghiệp trong phát triển khoa học và công nghệ.
6. Đại học Quốc gia Hà Nội (VNU)
 - Website: [vnu.edu.vn](https://www.vnu.edu.vn).
 - Các nghiên cứu và báo cáo về tác động của truyền thông khoa học và công nghệ đến cộng đồng.
7. Các dự án và nghiên cứu về truyền thông khoa học và công nghệ của Viện Nghiên cứu và Phát triển truyền thông (IRD).